

Antoni Serra

«Sousa odiava la política. En realitat, odiava el periodisme. En els darrers temps havia treballat en la secció de successos. Estava cremat. El món era un fèrret.»

Manuel Rivas.

Hi ha qui diu que l'home està fet d'emocions en permanent estat d'evolució... és possible, però jo (que som vell i escèptic) crec que l'home i, per descomptat, la dona, estan fets bàsicament de records que s'entreveuen en el mirall del futur.

I el cinema espanyol (que Llucifer l'acullí en el si de la vida com un embrió de querubí) és un record permanent, amb la denominació d'origen equivocada. He de confessar que a mi no m'agrada el cinema espanyol, quan ho és d'espanyol pels quatre costats (més un, l'ideològic: el més perillós i tenaç, lamentablement), tal vegada perquè encara som víctima de la deformació del nacional-catolicisme de la meua joventut. Estic marcat (¿o hauria de dir nafrat?) per *Raza*, *Sin novedad en el Alcázar*, *El Santuario no se rinde* o *La fiel infantería*, per citar uns títols prou representatius, i per aquell guionista de l'efervescència burocràtica que era militar i salvador i croat i cabdill i generalíssim, tot en una sola peça, i que per la gràcia de Déu i del bateig li havien posat el nom de Francisco Franco Bahamonde. Tal vegada per això sempre he mirat amb recel i desconfiança el cine espanyol, i sé que això no és just...

I no és just, perquè hi ha un cinema espanyol que m'impresiona força i em sembla magnífic: és aquell cinema espanyol que no és espanyol i sí, tan sols, cinema: sempre he tingut debilitat per *Los jueves milagro* de Berlanga (sense menysprear *El verdugo*, naturalment).

¿No se'm poden perdonar, les debilitats? Crec que si vivim l'infern de la modernitat o sigui, en cinema, l'infern tenebrós dels efectes especials i

de les actrius creades en els laboratoris dels cirurgians, l'únic que ens pot salvar són les debilitats i un tassó d'un vi gran reserva. (Papini es va equivocar, l'infern existeix.) Això és tot. Vet aquí perquè he sentit sempre una emoció especial per obres com *Calle Mayor*, de Bardem o aquelles altres amb guions d'Azcona (el consider un excepcional guionista), si no ho record malament, com *El cochecito* o *El pisito*.

El cinema et fa viure (amb l'emoció de les imperfeccions perfectes i amb els pecats de l'ànima condemnada a perpetuïtat) o t'enterra sense fonaments...

M'ha succeït ara mateix amb *La lengua de las mariposas*, de Cuerda. M'ha traslladat a l'estètica narrativa d'un altre director, Erice, i d'una pel·lícula que jo consider màgica: *El espíritu de la colmena* (sens dubte, un dels millors films de tots els temps). Hi ha moments insuperables, a l'obra de Cuerda, com el «viatge a l'estranger» (ironia deliciosa i que som capaços d'apreciar, en profunditat, aquells que hem nat a pobles petits) de la banda de música i, sobretot, el «descobriment» de l'amor (impossible,

com està manat: pura falla) a través de l'al·lota xinesa. És la guerra i no és la guerra (*incivil*, per descomptat): són els personatges que va destruir la guerra. Amb la magistral interpretació de Fernando Fernán Gómez en el personatge entranyable del mestre republicà, com entranyables varen ser quasi tots els mestres republicans: estaven convençuts que la cultura feia lliures les persones (però no comptaven amb Franco, Goded, Millán Astray... ni amb els ideòlegs de la mort).

Així en el moment que el cinema deixa de banda l'espanyolitat i es converteix en imatge narrada, sense dominació d'origen, pot arribar a ocupar un lloc en les nostres vides.

Amb Cuerda, i el suport escrit de Manuel Rivas (del narrador galleg només he llegit dues obres traduïdes al castellà, ¿*Qué me quieres, amor?* i *El lápiz del carpintero*: em sembla un narrador esplèndid), he recobrat el record i una certa (sempre limitada) esperança. L'art està més enllà (o més prop, depèn) dels efectes especials i de la mania frívola i *light* del *bestsellerisme* d'hamburguesa de McDonalds. Amén. ■